

ชื่อสมุนไพร ชงโค

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bauhinia purpurea* L.

ชื่อสามัญ Orchid tree, Purple orchid tree, Butterfly tree, Purple bauhinia, Hong kong orchid tree

ชื่อท้องถิ่น ดอกตีนวัว เลี้ยวหวาน กะเฮอ สะเปซี (แม่ฮ่องสอน), เลี้ยวดอกแดง (ภาคเหนือ), ชงโค เลี้ยวเลื่อย (ภาคใต้)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นประเภทผลัดใบ มีลำต้นตั้งตรง ลำต้นสูงประมาณ 5-15 เมตร กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม

ใบ ใบเลี้ยงคู่ แฉกออกเป็นติ้วสลับข้างกันบนข้อกิ่ง ใบมีสีเขียวอ่อนถึงเขียวสด มีลักษณะค่อนข้างมน แผ่นใบ และขอบใบเรียบ โคนใบ และส่วนปลายจะหยักโค้งมนตรงกลาง ทำให้คล้ายใบแฝดหรือคล้ายรูปไต ใบกว้างประมาณ 8 เซนติเมตร ยาวประมาณ 12 เซนติเมตร ใบอ่อนกางแผ่น้อยทำให้คล้ายปีกผีเสื้อ ส่วนการผลัดใบจะเริ่มผลัดใบไปเรื่อยตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม และจะเริ่มแทงยอด และใบอ่อนเมื่อเข้าสู่ต้นฤดูฝนเดือนเมษายน-พฤษภาคม หลังจากนั้น จะเริ่มแทงช่อดอกออกมาที่หลัง และเริ่มติดฝัก

ดอก ดอกสมบูรณ์เพศ มีรูปร่างคล้ายดอกกล้วยไม้ ดอกออกเป็นช่อบริเวณซอกใบที่ปลายกิ่ง แต่ละช่อมี 5-10 ดอก มีกลีบดอก 5 กลีบ สีม่วงอมชมพู ภายในดอกมีเกสรตัวผู้ และเกสรตัวเมีย เมื่อดอกบาน ดอกจะส่งกลิ่นหอมอ่อนๆ ดอกสามารถออกได้ตลอดทั้งปี

ผล ผลหรือฝักชงโคมีลักษณะเป็นฝักคล้ายฝักถั่ว มีรูปร่างแบน ฝักมีขนปกคลุม มีขนาดกว้าง 1-2 เซนติเมตร ยาว 20-25 เซนติเมตร ฝักจะเริ่มทยอยติดตั้งแต่ช่วงเดือนกรกฎาคม จนแก่ในช่วงเดือนกันยายน ฝักแก่มีสีน้ำตาล และเมื่อแก่จัดจะมีสีดำ

การนำไปใช้ประโยชน์

ยอดอ่อนใบชงโคนำมาใส่ในต้มส้ม ต้มยำ ช่วยดับกลิ่นคาว ช่วยเพิ่มรสให้แก่อาหาร นอกจากนี้ยอดอ่อน และฝักอ่อนใช้เลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ ชงโคมักปลูกไว้เป็นไม้ดอกไม้ประดับบ้านและสวน เพื่อความสวยงาม ให้กลิ่นหอมชื่นใจ นอกจากการปลูกเพื่อเป็นไม้ประดับแล้ว ชงโคในช่วงแตกใบใหม่จะมีทรงพุ่มหนา ทำให้เป็นร่มเงาได้เป็นอย่างดี

สรรพคุณทางยา

1. ใบชงโคนำไปต้มช่วยรักษาอาการไอได้
2. ใบช่วยขับปัสสาวะ
3. ใบใช้พอกฝีและแผลได้

4. ดอกช่วยแก้พิษไข้ร้อนจากเลือดและน้ำดี
5. ดอกและรากมีสรรพคุณใช้เป็นยาระบาย
6. เปลือกต้นช่วยแก้อาการท้องเสีย ท้องร่วง แก้บิด
7. รากช่วยขับลมในกระเพาะ

เอกสารอ้างอิง

เมตไทย. (2563) ชงโค. สืบค้น 16 เมษายน 2565, จาก <https://medthai.com/ชงโค/>

puechkaset. (2559) ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของสมุนไพรชงโค. สืบค้น 16 เมษายน 2565, จาก

<https://puechkaset.com/ ชงโค/>